Nagyvárad, 1903. IX. évfolyam 267. szám. Vasárnap, november 22.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 16 kor.
Negyedévre . . . 4 «
Kelyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 20 kor.
Negyedévre . . . 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 24 kor.
Negyedévre . . . 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzéséről nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVARAD nov. 21.

Harcz a szavakkal.

Gróf Tisza István, vagy inkább a magyar miniszterelnök hatalmas megnyilatkozása után, amikor az osztrák miniszterelnök, Körber, szavait egy előkelő idegen dilettáns kalandozásainak mondotta, a magyar közjog terén, természetesen nyilatkozásra kényszeritette Körbert is.

Körber, aki a pillanat hatása alatt igazán meglepetve, nem tudja azt, hogy a magyar miniszterelnök merész és határozott nyilatkozata felsőbb engedelemmel történt-e vagy önkéntes vállalkozása volt az önérzetes magyar főurnak?

Ez okozhatta, hogy az osztrák parlamentben tett nyilatkozata inkább kesergés, mint határozott válasz.

Nincs eldöntve az, hogy ő Felsége kit tart szükségesebbnek, Tiszát-e vagy Körbert? és egyhamar eldöntve nem is lesz, annál kevésbé, mert a csehek obstrukciójával szemben a hivatalnok miniszteriumra szükség van.

Az osztrák parlamentben még maga Körber is azt nehézményezi leginkább, hogy Tisza idegennek mondotta Körbert, holott ez nem annyira sértő, mint a többi.

Mi már megszoktuk az osztrák sógoroktól azt, hogy idegenekül tekintsenek bennünket; a monarchia egy ugyan, de az állam kettő és hogyha van magyar sovinizmus, hatalmasabban nyilvánul az az osztrák sógorok körében, mint osztrák sovinizmus, pedig az osztrák állam nem volt és nem lesz soha olyan egységes, aminő a magyar állam volt, jelenleg is van és a jövőben is lesz.

De nézzük a Tisza nyilatkozatának belső értékét.

Való tény, hogy 1867 óta ilyen nyilatkozat a magyar parlamentben miniszterelnöki bársonyszékből nem adatott.

Hazafias érzelmeinket magas röpülésre készteti, emelkedik gondolatunk, eszméink elkalandoznak a távoljövőbe, amikor szép Magyarországunk ismét az Árpádok korszakát éli.

Hanem visszahúz bennünket a kritika.

A magyar miniszterelnök épen az ugrai választás előtt, az obstrukczió gyengitése és hatalmi körének emelése végett tette nyilatkozatát.

Nem kell-e ugy tekintenünk ezt, mint a megszorult ember ama kiáltását, amikor támadóit azzal fenyegeti:

— Ne jöjj, mert lövök!

Pedig üres kézzel áll és talán ő szepeg inkább.

Avagy a nagyatyja vére buzdult-e fel benne, aki egykor a királyhoz ugy ment elfogadásra, hogy az ajtónálló lakájt félretaszitotta? — hangosan mondván:

— Tanuld meg, hogy a magyar nemes királyához bejelentés nélkül léphet be mindenkor!

Nem kicsinyeljük gróf Tisza István nyilatkozatának értékét.

Azt látjuk, hogy ezelőtt a magyar nemzet ügyeit olyanok intézték, akik nagyon közel voltak az 1849-et követő eseményekhez, vagy benne éltek a gyülölt rendszerben, tehát eszméiket épen ugy mint lábaikat lenyügözve tartotta ama gondolat, hogy még akkor is gyengék valánk, amikor legerősebbeknek látszottunk.

Tisza István gróf, aki a mozgalmas 1861-ben született, sokat és mélyen tanult, de nem érezte azt, amit apja érzett mint fiatal nemzetőr 1848-ban és a gróf Thun Leo pátensei ellen való küzdelemben.

Gróf Tisza Istvánt épen azok közzé kell sorolnunk, akik ellen az obstrukcziót oly kitartóan folytatják.

Ezektől nagyon kevés választja el, hanem nyilatkozatában hatalmas lépést tett a personalis unio felé.

— Megfontolva, átérezve tette nyilatkozatát! — mondják némelyek.

Akkor, ha igy tette, rámutatott arra, hogy épen az előkelő idegenek dilettáns kalandozásai a magyar közjog terén lehetetlenné teszik a kiegyezés komoly fentartását.

De hogyha csak a mindenkor és minden tekintetben megengedhető politika volt a vezéreszméje, hogyha elve t. i. az, hogy czéljaink elérésére minden eszköz jó, — akkor olyan magot hintett, olyan világosságot gyujtott mindenfelé, melyből a nemzeti jogok merész védői, de különösen az uj, a fejlődő nemzedék irányt nyert e jövő életre.

Mondjuk ki nyiltan:

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Legénybúcsu.

Irta: **Hantke Emil.**

Annuskának tartották a nevenapját.

Ez volt az utolsó Annuska nap, mert mire mégegyszer itt lesz az ideje, már nem Maróth Annuska, hanem Hidvéghy Zoltánné fogja a névünnepét tartani.

Ugy bizony!

Ide s tova két hét és a kis Annuskából menyecske lesz. Az emberek meg ugy fogják hivni, a »járásbiróné ő nagysága.«

Ezért tartják olyan nagy zajjal az utolsó leánykori névnapot. A tisztes udvarház nagy kertje telve fiatalokkal; mindegyik évődik, kaczag és pajzánkodik, mindenütt élet, öröm és boldogság.

Csak este, mikor a nagy ebédlőbe összegyülnek vacsorára, lesz üres a szép kert. A vidám, kedélyes zaj folytatódik fenn is, mig végre elnyeli a felhangzó czigánymuzsika. Lágyan és hizelgően, ingerkedve és gyorsan hangzanak az ütemek a száraz fából, majd szilajan és egyszercsak azon veszik észre, hogy mindnyájan ott lebegnek a czigány mellett s lejtik a lassu andalgót, mely végül a tüzes, rezgő csárdásba megy át.

Rögtön átalakul az egész asztaltársaság. A mamák kört képezve ülnek össze, az apák az asztalnál maradnak: az üvegben még van, szivar, dohány se fogy egyhamar el, hát csak elbeszélgetnek.

A kert fáira és virágaira a hold világa vet elmosódó árnyakat. Az ünnepélyes csendet, melybe a virágok illata és az esti szellő susogása vegyül, csak a kiszürődő zenehangok zavarják meg.

Egyszerre léptek nesze hallik. Nyugodt léptekkel, látszólag elmerengve közeledik egy fiatal ember: Osváth Béla. Olyan régi ismerőse a Maróth-háznak. Az apák együtt jártak iskolába, a gyerekek együtt nőttek fel. Nem csoda tehát, ha egészen otthonosan érzi magát és ha rövid idejü távolmaradása nem kelt feltünést.

Bodor füstfelhőket eresztve járkál czéltalanul. Egyszerre meglepetve kiált fel. Nem messze tőle az egyik padon egy kendőbe könnyedén beburkolózva ült özv. Borbélyné, az Anna testvérnénje. Osváth rögtön felismerte.

— Nini! Hát maga Irma miért hagyta ott a társaságot? Csak tán nem találja magát rosszul köztük? Avagy amit könnyen elhiszek, a fájó emlékek merültek fel lelki világában, amikhez nem illik a vig környezet? Tudja mit? Leülök ide maga mellé és elbeszélgetünk. Bennem is különféle érzelmek háborognak, mik ha beszéd alakjában előtörhetnek, talán még meg is vigasztalhatják. Hisz látom, hogy szomoru és hogy jól esne, ha ki tudná magát egy kicsit sirni . . . Hát mért nem szól? Csak tán nem várja, hogy külön kérjem ki erre engedelmét? Hiszen ha más nő volna . . .

— Hogy más nő? . . .

— Ugy, hogy nem volna az a bizalmas régi egy életü, egy lelkü barátság, a gyermekkortól egész mostanig közös érzés és gondolat csere, a mely már felment okvetlenül a

Telefon 143. **Friedländer Herman** Telefon 143.
Legujabb divatu uri és leány kalap formák, posztó, nemez és bieberből diszitve is a legolcsóbban kaphatók a kalapgyárban.
Nagyvárad, Kolozsvári-utcza, Templom-tér. *Kalapok ujjá alakitása olcsón eszközöltetik* 368

Gróf Tisza István hatalmas megnyilatkozása nemzeti erőnk izmosodására — akarva, nem akarva — a legnagyobb erővel hat.

Sinopeus.

Khuen-Héderváry közös pénzügyminiszter.

Mint Bécsből jelentik, báró *Calice* konstantinápolyi nagykövet még ez év végével nyugalomba vonul és helyét báró *Burián* István közös pénzügyminiszter fogja elfoglalni. Báró Burián, ki a monarchiát Szófiában és Athénben képviselte, egyik legalaposabb ismerője a Keletnek. Az igy megüresedő közös pénzügyminiszteri tárczára gróf *Khuen-Héderváry*, volt miniszterelnök van kiszemelve.

—

Az ugrai választás előtt.

Az ugrai választó kerületben mindkét párt részéről erősen készülnek a küzdelemre. A szabadelvü párt jelöltje érdekében egész sereg képviselő érkezik a kerületbe, akik a helyi pártvezérekkel indulnak a választók kapaczitálására. — A 48-as párt részéről *Gabányi* Miklós, *Nessi* Pál, *Lenyyel* Zoltán országgyülési képviselők az éjjel Nagyváradra érkeztek s ma reggel utaznak ki a kerületbe s egész a választásig ott maradnak, hogy dr. *Slocker* József képviselő jelölt érdekében erős akcziót fejtsenek ki. A választásra Nagyváradról is sokan utaznak ki Ugrára.

—

Körber bukása.

Bécsből jelentik:

Körber bukását parlamenti körökben befejezett dolognak tekintik. A taps, melylyel a Reichsrathban Körber tegnapi beszédét fogadták, nem jelent semmit. Az összes pártok egyetértenek abban, hogy Körber napjai meg vannak számlálva. Körber bukása nem fog a legközelebbi napokban nyilvánvalóvá lenni, de lehetetlennek tartják, hogy a történtek után Tiszával együtt megmaradhasson.

Körber a legközelebbi audienczián fogja lemondását benyujtani ő felségének, aki azt azonban csak két három hét mulva fogja elfogadni.

—

Az uj kereskedelmi államtitkár.

A hivatalos lap tegnapi száma közli gróf *Wickenburg* Márk eddigi kereskedelemügyi államtitkárnak saját kérelmére történt fölmentését. Az erre vonatkozó legfelsőbb kézirat megemlékszik gróf Wickenburgnak buzgó és kitünő szolgálatairól, melynek elismeréséül a király a grófot a másodosztályu vaskoronarenddel tüntette ki. Egyidejüleg közli a hivatalos lap, hogy a király uj kereskedelmi államtitkárrá gróf Serényi Béla országgyülési képviselőt nevezte ki.

ORSZAGGYÜLES.

—

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 21.

Minden csak a megszokás. Az obstrukcziót is megszokja a hazafi, de — s ez még ennél is sulyosabb dolog — a koránkelést is. Hajdanában-danában tizenegy óra felé fiakkeresen hozták össze a képviselő urakat, akik bágyadtan, piros szemekkel, nehezen nyujtózkodva jöttek el, hogy megkezdhesse velük a szorgalmas elnök a tanácskozásokat s ma már tiz óra felé annyi volt a képviselő a Házban, hogy megkezdhették az ülést.

Megszokták hát az obstrukcziót is, a koránkelést is és — least not last — Tisza Istvánt is. Az osztrák intrika visszafelé sült el: megszerezte a honvédhuszáriőhadnagynak az ellenzék türelmét. Most sem szeretik ugyan, azonban meghallgatják. És kiváncsiak arra, mit beszél.

Ma is jóformán az ő kedvéért telt meg a Ház. Másodszor reflektált Körber szavaira s ezuttal már csöndesebbet csattant a karikás ostora. A beszéde végén olyan különösen értelmezte a közös törvények alkotási módját és joghatályát, hogy *Kossuth* Ferencz is, *Polónyi* Géza is hozzászóltak. Erdekes közjogi értekezést tartott mind a kettő és vonalegyenesen megmutatták azt az utat, amelytől egy lépés elhajlás is jogfeladást jelentene. Polónyinak a felségjogokra vonatkozó fejtegetéseit az egész képviselőház osztatlan, nagy és odaadó figyelemmel hallgatta meg.

Ezzel a Körber-ügy egyelőre le is került a magyar képviselőház napirendjéről.

Nagyon tisztességesen kerültünk ki belőle. Most már csak az a kérdés, mi lesz holnap Bécsben? Tisza az ülés alatt sokat tanácskozott gróf *Apponyi* Alberttel is.

A napirendhez *Vertán* Endre beszélt igen csinosan.

Napirend előtt.

Alig mult el tiz óra, amikor *Perczel* Dezső elnök megnyitotta az ülést. Gróf *Teleki* Sándor jegyző olvassa a jegyzőkönyvet. *Ugron* Gábornak ma is volt észrevétele, de megnyugtatták.

Gróf *Serényi* Béla államtitkárrá való kineveztetése folytán lemondott a mandátumáról. Az elnök bejelentette, hogy az országos Iparegyesület gróf Zichy Jenő utján kérvényt adott be az obstrukczió ellen.

— Es gróf Zichy Jenő vállalkozott a beadására! — méltatlankodott az ellenzék.

A kérvényt a kérvényi bizottsághoz tették át.

Napirend előtt még *Szivák* Imre tette le a törvény által előirt esküt, mint a biráló bizottság régi tagja, aki a házszabály értelmében előirt esküt még nem tette le.

Replika Körbernek.

Perczel Dezső elnök: Napirend előtt a miniszterelnök ur kiván szólani.

Gróf *Tisza* István: Az osztrák miniszterelnökkel nem akar polémiába bocsátkozni. Az osztrák közjog fejtegetésébe nem akar bocsátkozni, de viszont a magyar közjogot sem engedi érintetni más oldalról. Biztositja a Házat, addig marad e helyén, amig ura marad-

---

pontosságig kimért udvariasságtól és ha azt mondanám csak magának: Irma! már megint a multakon mereng el? . . . Na várjon, leülök ide . . .

— Hát üljön le Béla és beszélgessünk. Szerettem volna nagyon egyedül lenni, de ha maga már itt van, azt sem bánom. De mondja csak, hát maga miért szökött ki? Nem találta jól magát?

— Nem! Ugy éreztem, hogy lelki életem sivár és gyönyör nélküli, hogy a ridegségig önző vagyok. Bántott fiatal pár boldog mosolya, a többiek vidám évődése. Izgatott az akaratnélküli boldogság. Baj is az, ha az ember rideg, önmaga szabta törvényekkel kényszeriti be magába az életben követendő czélt és az ezáltal elérhető kellemes dolgokat . . . Ma megutáltam magamat.

— Még igy nem hallottam beszélni! Hiz mindig oly biztosan, oly nyugodtan bölcselkedett, hogy szinte élvezet volt hallgatni és egész ki lehetett szinezni a jövő képét, melyet elér az ember, ha azon az uton halad. Mi idézte ezt elő magánál? Sejtelmes vágyak, avagy félreismert okoskodások?

— Nem! Egy eddig hasztalanul átélt élet. Most látom át, hogy a mit eddig hangoztattam, nevetség, a hogy eddig éltem félszegség. Fel akartam fedezni a boldogságot. Milyen lehet a tökéletes boldogság? És kilyukadok egy régi dologra, hogy e földön senki sem lehet boldog, legfeljebb a sejtett boldogság keresésével töltjük el időnket és gyakran a jövőről álmodozva, elaluszszuk azt a csepp boldog örömet, a mit a jelen nyujtana. De egy vigasztal mégis. Korán ébredtem a valóra. Sirba vetem a türelem magvát. A megbánás könnyeivel fogom öntözni és a remény napjával melegiteni.

— Hisz magára nem lehet ráismerni! Béla, hát hogy változott meg ily hirtelen, mi idézte ezt elő? Szerelmes lett talán?

— Még nem, de szeretnék az lenni! Igaz, nemes értelemben. A férfi magában véve egyoldalu és félszeg. Teljes egészet csak a nővel együtt képez.

— Ugy-e rájön arra, a mit már én is mondtam? Na ne habozzon most már! Annyira jutott, hogy tartózkodnia a további elmondandóktól nem szabad. Hisz tudja, hogy gondolatcserében bennem hü társa akadt, már pedig nem vonzó varázs az, ha tudja, hogy egy másik lélekben a magáét fedezi fel?

— Hát hallgattam már el eddig valamit? Soha! De most tudja olyan vagyok, hogy igy is fejezzem ki magam, mint egy lombik. A régi és uj érzelmek kavarognak, főnek bennem s csak kis idő kell, hogy megkristályosodva a való képét az igazi állapotot nyujtsák. Es tudja mi idézte ezt elő? A tudat, hogy Annuska és Zoltán szeretik egymást és boldogok lesznek. Összehasonlitottam ezt a két megelégedett lelket. az én kietlen, álokoskodásokkal telt lelkemmel és arra jöttem rá, hogy hiába éltem, hogy igy sohasem fogom az eszményt megvalósitva látni.

— Várjon Béla. Folytassa akkor, ha uj eszméi megyökeresedtek. Mondja el most nekem egész őszintén és nyiltan, ne tekintse, hogy Annának nővére vagyok, ugy mondja el, mit gondol az ő jövő életükről?

— Csak jót! Annát ismerjük mindaketten. Józan gondolkodásu, tiszta lelkü, értelmes és kedves leány, a ki hozzá szerencsésen találkozott szive vonzalmával, midőn Hidvéghynek nyujtotta kezét. Nem is aggódtam én csak addig, mig Hidvéghyt ki nem ismertem.

— Milyen ember?

— Elmondok egy történetet. Van egy régi jó barátom, csak igy hivom: Sándor. Legény éveiben ő sem volt különb, mint a mai fiatalság legnagyobb része. Elt a jelennek, nem gondolva a jövővel. Erős természete és szivós szervezete könnyedén elviselte a másokon nagyon is meglátszó ugynevezett kedves könnyelmüséget. Jó fiu volt: kellemes modora, előzékenysége és vig kedélye mindenütt ajtót nyitottak előtte. Es ő élte világát vigan, kedélyesen, vagy mondjuk czéltalanul.

Egyszer aztán megismert egy szép, szende kis félénk leányt. A fiatalság rózsás derüje sugárzott egész megjelenéséből . . .

— Szóval nagyon szép volt?

— Nagyon szép. Sándor ezt a kislányt megszerette és hogy igazán, mutatta az, hogy egész megváltozott. Engem, ki őt alaposan ismertem, nagyon meglepett ez a nagy változás. Csendes, szelid és zajos társaságot kerülő ember lett, kinek látszott az arczáról, hogy boldog, ha egy pár perczet, a kis Erzsike társaságában tölthet.

Az ismerősök velem együtt kimondták nemsokára a kedves eredményt: Erzsike és Sándor egymásé lesznek; és boldog pár lesz belőlük. Ugy is lett!

Csak! Erzsike egyszer-másszor oly piros volt, mint a kicsattant rózsa és ilyenkor min-

hat szavának. Csak két megjegyzése van. Körber azt mondta tegnap, hogy ő is az osztrák-magyar kiegyezési törvényre hivatkozott. Ezt nem tette, mert *osztrák-magyar kiegyezési törvény nincs.* (Általános helyeslés.) A másik helyreigazitása az, hogy Körber ur szerint a kiegyezési törvény tartama mindkét részről addig kötelező marad, mig azt mindkét rész egyetértőleg meg nem változtatja. Felolvassa a szabadelvü pártkörben tett nyilatkozatát. Csak az volt a czélja, hogy bebizonyitsa, hogy a létező rend nem állhatna fenn, ha azt egy oldalról megbonthatnák. Teljes paritás alapján állunk s méltatlanság volna, ha azt állitanók, hogy Magyarország csorbát akar azon ejteni. (Tetszés a jobboldalon.)

Kossuth Ferencz: Méltányolja Tisza kijelentését, hogy addig marad a helyén, mig az alkotmánynak érvényt szerez. Kijelenti, hogy olyan miniszterelnök ellen, aki másként járna el, a végletekig harczolna ő és a pártja, De abban, amit felszólalása végén mondott, *nem ért vele egyet.* Ha a magyar országgyülés törvényt alkot, az érvényes. Magyarországon azt a tételt felállitani, hogy a magyar törvény csak formai hatálylyal bir s érvényességéhez idegen hozzájárulás kell, nem lehet. *Jelentse ki a miniszterelnök, hogy nem igy értette a szavait.* (Nagy tetszés.) Megdöbbenve látja Körber kisérleteit, melyekkel folyton megtámadja Magyarország állami szuverénitását. Magyarországról nem mint államról beszél, hanem azt mondja: magyar királyság. Pedig tudjuk, hogy Ausztriában, ahol van cseh királyság is, ez mit jelent. Körber hivatalnoki fejébe nem fér be az az igazság, hogy Magyarországon minden jog a nemzettől ered, Ausztriában pedig a császártól. Erre kell majd megtanitani. (Általános, viharos helyeslés.)

Polónyi a felségjogokról.

Polónyi Géza: Csodálatos, ma mindegyre felmerül harminczhat éves fennállása után az a kérdés, hogy hát mi is az 1867. évi XII. törvényczikk. Ez igazolja leginkább a függetlenségi párt harczait. A miniszterelnök beszédének első része teljesen korrekt. De tiltakozni kell az ellen a felfogás ellen, hogy mi Magyarországon Ausztriának ki tudja, milyen kegyelméből élveznénk a jogunkat. A mi törvényünk 1867. évi julius havában törvény volt, az osztrákoké csak deczember 21-én vált törvényerővé. Formai hatályu törvényeket Magyarországon nem ismer, törvényalkotási paritása szintén nincsen. Ami az 1867. XII. törvényczikkben novum, az csak a közös ügyek kezelésére vonatkozik. A mi törvényünk bir természetesen minden más állam hozzájárulása nélkül joghatálylyal. Tiltakozik az ellen a tendenczia ellen, amelyet Ausztriában a Reichshälfte kifejezéssel folyton érvényre juttatnak. Ezzel szeretnék a világ szemében az *összbirodalom* hazug látszatát kelteni. Szól felségjogokról. Az 1867. XII. 11. §-ban törvénybe iktatták az egységes vezérlet, vezénylet és belszervezetre vonatkozó felségjogokat. Egyébről soha, sehol nem volt szó. Igy a nyelv felett való rendelkezés sem felségjog. Akár bele akarják ezt a jogba magyarázni, akár ki akarják belőle magyarázni, az bizonyos, hogy a felségjog nem közösügy. Felségjogot sehol az egész világban közös ügygyé nem tettek, nem is tehettek. Az egységes hadsereg frázisa szintén közjogi hamisitás. Ha igaz volna, hogy a magyar törvényhozás a nyelvhez való jogát átruházta volna a felségre — de nem igaz — abhoz a kérdéshez semmi osztrák kormánynak köze nem lehetne, *mert az sem közösügy, sem közös egyetértéssel elintézendő ügy.* Körber éppen itt akarja meghamisitani a magyar közjogot.

O abszolut felségjogok hazug teoriáját hirdeti. Itt volna már az ideje, hogy ebben a kérdésben világosság derittessék. Tiltakozni kell az ellen, hogy idegen államok kormányai a király és a nemzet közé tolakodjanak. Ez volt a czélja a beszédének.

Polónyi magvas, tartalmas szavait feszült figyelemmel hallgatta meg a Ház, amelynek minden pártjára nagy hatást gyakorolt.

Az ujonczjavaslat.

A napirendnek *Vertán* Endre volt az első szónoka. A felségjogokról szólott, amelyeket csakis az alkotmány értelmében és a nemzet közóhajtása szerint gyakorolhat a király. Az országgyülésnek elvitathatlan joga, hogy meghatározza a felségjogok gyakorlásának módját és terjedelmét. A nemzet nem mondhat le a legszentebb jogáról, a nyelvéről. A magyar nemzet ezt a jogot sohasem ruházta át a királyra s az uralkodó nem csonkithatja meg ezen a czimen az ország nyelvét.

Törvénykönyveinkben szapora a közjogi pongyolaság, amely sok bajt okozott eddig is. Ezért nem rendezhetjük gyökeresen Horvátországhoz való viszonyunkat sem s ezért lett a magyar hadseregből közös hadsereg, amit most már egységesnek akarnának mondani.

Vizsgálja, volt-e joga ahoz a királynak, hogy a nyelvre nézve intézkedjék. Apponyi is egy izben kijelentette, hogy nem volt. A miniszterelnök — sajnos — az ellenkező nézetet vallja s a többség mégis tapsol neki.

A nemzetiségek is mozgolódnak. A Habsburgok mindig paktáltak velük. Most azt hiszik, itt az ideje, hogy tehetnek valamit.

Menjen a miniszterelnök a nemzetiségi vármegyékbe. Tapasztalni fogja, hogy ott egyre meg a Hora-Kloska szelleme kisért s Janku az oltárképük. S ezeknek a nemzetiségeknek Tisza ezüst tálczán visszi a jogokat. Odasülyedtünk már, hogy sokan a nemzeti állam létezését formai hipokrizisnek mondják. A nemzetiségeket a magyar állam eszméjének tiszteletére minden erőből rá kell tanitani Nem akar a gyülölség hangján szólni. A nem zetiségeknek is meg kell adni az állampolgárok jogait. Az államnak nem az a hivatása hogy ostort csattogtasson, hogy leigázza a nemzetiségeket, hanem az, hogy konzerválja az állami jogokat.

Ezután a miniszterelnök programmját veszi a szónok részletes kritika alá.

A hivatalos órák a városnál.

A városházán ismét kisért a gyufán sprórolás eszméje és a kényelmi szempont. Mert másnak alig lehet nevezni azt a törekvést, hogy a hivatalos órákat a délelőttre redukálják.

Néhány évvel ezelőtt az akkori polgármester szintén fáradozott ebben, de még idejében belátta, hogy ez a városi közigazgatás természetéből folyólag keresztülvihetetlen, a közönség érdekeinek sérelme nélkül.

A városi hivatalokat ugyanis nem lehet sem a pénzügyi, sem a postaigazgatóság vagy a megyei hivatalokhoz hasonlitani, mert mig ezeknél a legtöbb ügyet aktából, tehát papiroson intézik el, s a nagy közönséggel keveset érintkeznek, addig a városi hivataloknál, különösen a közigazgatásnál állandó a személyes érintkezés. Végre is a közönség nagy részének szintén ugy van berendezve a viszonya, hogy a kenyérkereset inkább leköti délelőtt, s ügyesbajos dolgának elvégzésére a délután folyamán könnyebben szakithat időt.

---

dig szára köhögési roham lepte meg. Tudtam, hogy ez mit jelent és féltem. Féltettem a Sándor nyugodt lelki világát, melyet a bekövetkezendő katasztrófa még örökre tönkre tehet.

Nemsokára be is következett. Az eljegyzési ünnepélyt tartották, éppen olyan vidám, örvendező bizalmas társaságban, mint most itt vannak. Orült az ember lelke, ha látta azt a két boldog gyermeket. Ott ültek egymás mellett, lelkük gondolatait a szemek fejezték ki. Egyszerre Erzsike hirtelen rosszul lesz, erős köhögési roham lepte meg, mire kényelembe téve lefektették. És ő mosolygott, pedig a kis batiszt zsebkendő, melyet szájához tartott, piros cseppekkel volt tele.

Feküdt sokáig, de magához jött. Mikor ismét me jelent a szabadban, piros volt, mint a cseppentett egészség. De bizony rövid ideig tartott! Az ősz ágyba döntötte és nem is kelt fel többet. Mikor a fák rügyeztek, a bimbók fakadtak, a szép piros szin helyét a sárgás fehérség váltotta fel.

Láttam a ravatalon. Fehér menyasszonyi ruhában, teleszórva ibolyával, gyöngyvirággal, rózsával. O meg feküdt csendesen, szótlanul, csak az arcza mosolygott. És láttam a ravatal mellett Sándort. Addig nem hittem, de most már tudom, mennyire át tudja az embert a fájdalom gyurni. Zokogott az az erős ember, mint egy gyermek és csókolgatta a kezét, kibontott haját a csendes, mosolygó menyasszonynak.

Hetek mulva lehetett vele ugy a hogy beszélni. Akkor is csak ennyit mondott: Eltemettétek Erzsikével az én nyugalmamat, az én boldogságomat! — De nézze Irma, ne könnyezzen azért, hiszen egy képzelt históriát is mesélhetek önnek!

— Ne bántsák magát az én könnyeim! Talán jobban szeretné, ha nevetségessé tenném őket?

— Igaza van! Hiszen mesém ugy sem ért a végére, most kezdődik tulajdonképen.

— Avval ugy-e, hogy Sándor ur mégis megnősült.

— Avval majd csak végződik . . . Egy évig volt Sándor olyan kétségbeejtő állapotban, hogy féltették a józan gondolkodását. Vagy utazott folyton, vagy olvasott napokig egyfolytában, de legtöbbször kinn volt a temetőben. Egyszer csak feltünt, hogy a mi Sándorunk nagyon kezd a kis Ilonkával foglalkozni. Látszólag azt a benyomást tette, a milyent tesz az oly férfiu, ki életében először kezd e sejtelmes viiágba belépni.

— Miért látszólag? Hát nincs másodvirágzás?

— Lehet, hogy van, de itt nem volt. Tudja, már ki volt tüzve az esküvő napja is. Sándor nagy lagzit csapott, hogy búcsuzzon a legényéletiől. Jó barátai mind ott voltunk és mondhatom, tiszta szivből kivántuk a bekövetkező boldogságot. Ejfél után éjjeli zenét adtunk a menyasszonynak és utána elmentünk a Sándor lakására. Ketten ültünk benn a szobában. En egy karosszékben szivaroztam; Sándor iróasztalánál ült, előtte egy kis doboz, telve a fiatalság emlékeivel. Préselt virágok, hajfürtök, zsebkendők, arczképek, legyezők. Az egész olyan volt, mint egy rózsás hangulat. Sándor egyenkint szedte elő őket és nézte hosszasan. Majd fölkelt. A kályhába tüzet gyujtott és a dobozban volt tárgyakat egyenkint dobta bele. Elmerengve nézte, hogy nyaldossák a lángok a kiszáradt nefelejtseket, az emlékszoros legyezőket, a fürtöket, az emlékül adott arczképeket. Mikor munkáját elvégezte, megkönnyebbülten lélegzett fel. Igy ni — mondá — most megszabadultam a mult emlékeitől. Egyet hagytam meg csupán, az Erzsikéét. Ez a legszebb, de legfájóbb, a legigazibb, de legszomorubb. És nézte sokáig, merően, mig csak szemei könnybe nem lábbadtak.

— Es lássa mégis megházasodott.

— Meg, de avval az érzelemmel, avval a szeretettel, melyet Erzsikére pazarolt volna. Az esküvő előtt pár nappal kiment a menyasszonyával Erzsike sirjához. Tudja, az egy cseppentett oázis, ott a holtak birodalmában; a fájdalomnak kivirágzott könnyei. Egy szép virágerdőből emelkedik ki a fehér márvány obeliszk. Azon egy letört rózsa, alatta az elhunyt domborképével. Es irás csak ennyi: Erzsike — élt 18 évet. — Ide vezette el Sándor az ő másik menyasszonyát Ilonkát.

— Es szivesen ment vajjon?

— Ahogy az átlag női lelkeket ismeri az ember, ugy képzeli, hogy a nő ily esetben önérzetét gyalázza meg, csakhogy a czélt — melyet egy jó házasság képében maga elé tüzött — elérje. Es Sándor boldog ember volt . . . a

Hallottunk egyes tisztviselőktől olyan nyilatkozatot, hogy a közönség ugy oszsza be a dolgát, hogy délelőtt eljárhasson a városi hivataloknál. Ezek a városi tisztviselők elfelejtik azt, hogy nem a közönség van a hivatalért, hanem megforditva.

Miért nem rendezik be délelőtt a hivatalos órákat a Nagyváradon levő nagyszámu hivatalok, pénzintézetek, s miért éppen a városnál akarják, ahol kellemetlenséget okozna a közönségnek éppen ugy, mint a hivatalnokoknak.

Hogy osztanák be háztartásukat az iskolás gyermekekkel biró városi tisztviselők?

De egyes osztályoknál, mint a pl. a rendőrségnél, fogyasztási adóhivatalnál merő képtelenség még beszélni is a hivatalos órák tervbe vett összevonásáról. A rendes városi adóhivatalnál szintén nem lehet redukálni a hivatalos órákat délelőttre, mert most is kevés naponta 3—3½ óra, ami a legjobb esetben a közönség rendelkezésére áll.

Az is téves felfogás, hogy egyfolytában jobban ki lehet használni a munkaerőt, mintha a nap két szakára osztják el. E tekintetben a város egyik régi, tapasztalt tisztviselője *Ragány* János főszámvevő már korábban kifejtette nézetét s éppen ezek alapján ejtette el dr. *Bulyovszky* József polgármester az egész ujitást.

A mai kifejlődött közigazgatásnál, mint látjuk, egymást érik a különféle bizottságok ülései. Ezeket az üléseket semmi körülmények között nem tarthatják meg délelőtt, mert a bizottsági tagok délelőtt éppen nem vehetnek részt az üléseken. Hisz most is a legtöbbször alig lehet egy-egy ülést megtartani s már is emelkedtek hangok, hogy leghelyesebb volna, ha csak délután 5 órakor kezdenék a gyüléseket.

Ha az üléseket délelőttre helyeznék át, az nem volna más, mint a bizottsági tagok kiszoritása kerülő uton.

A kisebb tisztviselőknek, tehát a többségnek, gondoskodnának, hogy ami előnyt a szabad délután nyujtana, elvegyék az inspekcióval. Mert azt hiszszük, hogy a terv szószólói az inspekciós rendszert számitásba vették.

Sokan azért óhajtanák a délutáni hivatalszünetet, hogy némi mellékjövedelemre tegyenek szert; de ez nem helyes érv, mert az igazság azt parancsolja, hogy használja ki jól a város a tisztviselőinek munkaerejét, azonban gondoskodjék egyuttal tisztességes megélhetést biztositó fizetésről.

Még érthető volna a hivatalos órák megváltoztatására irányzott mozgalomba a tisztviselők iránti humanus érzésből keletkezett volna, de nem ez, hanem azon téves nézet hozta felszinre, hogy ezáltal tetemes összeget lehet a fütésnél és világitásnál megtakaritani. A több helyen alkalmazott próba már bebizonyitotta, hogy az ilyen czimen elért megtakaritás alig számot tevő s éppen nem ér fel azzal, a mit a közönség veszit a délutáni hivatalos órák eltörlése által.

Nem itt, hanem ott takarékoskodjék a város, hogy a tisztviselők közül ne csak az alantasabbak tartsák be a hivatalos órát s a főbb tisztviselőkre — tisztelet a kivételnek — ne mondhassák, hogy 10 órakor még s 11 órakor már nincsenek hivatalban és a délutánt is rendes hivatalos időnek tartsák, a mikor illik megjelenni a hivatalban.

Ha mindenki becsületes odaadással dolgozik, lehet szó a megüresedő állások betöltésénél takarékosságról.

UJDONSAGOK.

Az aszfaltbetyárok.

A leggonoszabb tettben is van valami jó s a legostobább dologban is találni valami okosat.

Van-e sok gonoszabb cselekedet, mint az emberölés? Legnagyobb büntetést arra szabnak törvényeink s csak az az érthetetlen, hogy mig az előre megfontolt parasztos emberölést: a gyilkosságot halállal büntetik, addig az uri gyilkosságot, a sokkal higgadtabb előre megfontolással járó párbajt beczéző gyengédséggel torolják meg.

S van-e ostobább dolog egy párbajpisztoly golyóiánál? Elet pusztul, könny fakad röptének nyomában, átok kiséri s csak egy ember szokott hálás lenni iránta: a bünös, a ki rendesen ép bőrrel menekül a bajból.

Ez egyszer azonban eltért a pisztolygolyó immár rendszeres ostoba igazságtalanságától. Párisban *Ebelod* tonlousei ügyvéd pisztolypárbajban lelőtte *Lautier* tonlousei ékszerészt, a ki már két év óta üldözte feleségét szerelmi ajánlataival.

Végre egy aszfaltbetyár, a ki bünhődik. Ostoba módon: párbajban veszett el, de hisz az aszfaltbetyárság is határos az ostobasággal. Olyan emberek időtöltése, a kik nem tudnak más módon kiválni. Nincs tehetségük, csak vakmerőségük. A maguk semmi erkölcsi alapjához mérik a másét. Rablók, a kik a becsületre utaznak; s gyávák, mert csak a leggyöngédebb virággal: a nővel mernek kikezdeni. Régen az országuton kiálló rablókat felkötötték: ma az aszfaltoon peczkeskedő kis orvvadászt senki sem bántja. Pedig mind a kettő lovagnak nevezte magát s egyformán lealjasitotta ezt a szép nevet mind a kettő.

A párisi eset megtanithatna bennünket valamire. Nem arra, hogy az összes aszfaltbetyárokat párbajra hivjuk — akkor a kir. ügyészségnek külön párbajszakosztályt kellene berendeznie. Arra gondolhatunk, miért bünhődött csak egy orvvadász, a ki a női becsület tilosába akart b törni, mikor száznak és száznak kellene bünhődnie? Es miért legyen büntető eszköz az az ostoba golyó, a mely csak most, kivitelesen sujtotta a bünöst s most is talán kissé tulszigoruan?

Vannak esetek, a mikor sokkal kisebb büntet s sokkal jobban sujt. Az aszfaltbetyárnak a reá nézve legsulyosabb kimenetelü párbaj sem büntetés, mert hiszen a mai előitéletek mellett a párbajvér csak annál kétségtelenebb pecsétje az ő fennen hirdetett »lovagiasságának.« Ha ő is huzza a rövidebbet: (a halál ritka) megsebesül, mint »lovag« s felépülése után annál nagyobb hévvel folytatja merényleteit.

Ezeket az urakat saját fegyverükkel, a »lovagiassággal« kell tönkre tenni. A »lovagiasság« egytől retteg: a diszkvalifikációtól. Már pedig minden diszkvalifikáló jegyzőkönyvnél többet ér egy jogerős becsukás a közönséges fogházba, betörők, csirkefogók, utonállók társaságába.

Odavalók. S annál inkább odajutnának, mer kötelességből akárhányszor véd az ügyvéd csirkefogót, betörőt, utonállót, de én nem képzelek ügyvédet, aki tudását a becsület utonállóinak, az aszfaltbetyároknak védelméve beszennyezné —*r*.

TAJÉKOZTATO.

November 25. Képviselőválasztás Ugrán.
November 28. Jogásztánczestély a Zöld ában.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* A **püspök itthon**. *Szmrecsányi* Pál v. b. t. t., váradi püspök a tegnap esti gyorsvonattal Budapestről Nagyváradra érkezett.

* Személyi **hir**. Dr. *Steinberger* Ferencz kanonok, a budapesti központi papnevelő intézet igazgatója tegnap este Nagyváradra érkezett.

* **Bokréta-ünnepély a gör.** kath. püspöki székháznál. A tavaszszal ismét gazdagabb lesz Nagyvárad egy szép palotával, mely a Szent László teret fogja disziteni. *Radu* Demeter gör. kath. püspök székháza ez, mely a régi gör. kath. püspöki rezidenczia helyén épül s melyet ifj. *Rimanóczy* Kálmán épit. Az impozáns palota falépitményével most lettek készen s tegnap délután a munka befejezése után tartották meg a bokréta-ünnepélyt. Ez alkalomból diszes külsőt nyertek a nyersfalak. Mindenütt nagy nemzeti szinü lobogók lengtek s czimerek boritották a csupasz falakat. Mikor a munkát befejezték, a munkások egybegyültek s a munkavezető hosszabb beszédet

---

második választásnál is. Finom lelkü menyasszonya átértette helyzetét, megismerte lelki világát és számot tudott vetni a kettejük helyzetével. De hadd lássam, mint képzeli el maga azt a jelenetet, mely mondjuk kielégitő befejezést adna a történetnek.

— Azt hiszem nem csalódom, ha igy: Bemennek a sirkertbe. Ilonka imádkozik, Sándor elmerülve nézi a relief-képet. Hosszas csend után végre megszólal Sándor: Lássa Ilonka, azért hoztam én magát ide, hogy lássa őt, az én első menyasszonyomat és hogy igyekezzék mindenben olyan lenni, mint ő volt . . . és én ugy fogom szeretni, mint ahogy ő szerette volna.

— Egész jól képzelte el. Csak az a különbség, hogy nem Sándor, hanem Ilonka törte meg a csendet, igy szólván vőlegényéhez: Lássa Sándor, mily jól tette, hogy kihozott e sirhoz. Mig imádkoztam és szemeim Erzsike képén révedeztek, különös átalakuláson mentem által. Egy világot láttam magam előtt, melyben boldogság, megelégedés tanyázik és egyetértés honol. Ez a világ az . . . ön lelkivilága. Es aki b levezetett, aki megmutatta, nem volt más, mint az ő jó szelleme, és ha akarja, ezután az enyém is . . . az Erzsike emlékezete . . . Eddig a mese. Sándor és Ilonka most boldogan és megelégedetten élnek.

— Szép mese és érdekes, mert manapság már csodaszámba megy.

— Higyje el, hogy igaz történet.

— Hiszem. De ebből nem tudok semmit arra nézve, hogy mit képzel a mi Annuskánk jövőjéről?

— Pedig azért mondtam el . . . Mert Hidvéghy olyan embernek ismertem ki, mint Sándor és történetem is illik rájuk annyiban, hogy boldogságukat nem egy eltemetett remény emlékénél szerzik meg maguknak.

— De ők is sirnál lelték meg, mert Hidvéghy akkor látta meg Annust először, mikor halottak estéjén kinn voltunk édes anyánk sirjánál.

— — — — — — — — — —

A Maróth-kastély csendes lett. Az éj homálya betakarta a vén házat, melynek belsejében csupa boldog ember pihen . . .

Az egyik virágos ablak alatt barnaképü czigánylegények gyülekeznek. Halkan, vigyázva verődnek össze és figyelnek egy megelégedett emberre, ki nemsokára ki is adja intézkedéseit.

Es a szárazfából felhangzik a lágy, sejtelmes és örömkönnyeket fakasztó nóta:

»Temetőben láttalak meg legelébb.«

mondott, éltetvén Radu püspököt, Rimanóczy építészt. Utána többen beszéltek. A jószivü püspök bőkezüen gondoskodott ez alkalomból a munkásokról. Személyenkint három koronát, egy liter bort kaptak a munkások, este pedig *Kovács* László vendéglőjében társasvacsora volt a munkások részére, melynek költségeit szintén a püspök viselte.

* **A villamos világitás próbái.** A nagyváradi villamos mü próbáját folytatják. Tegnap este és éjjel a Körös balparti részén az összes izzó lámpák, a Bémer-téren és Fő-utczán pedig néhány ivlámpa világitott. Az izzó lámpák világa bizony elég gyenge, de az ivlámpák hatalmas fénynyel szórták a fénysugarakat. Most már rendszeres lesz a próba s pár nap mulva az egész városban ugy a közvilágitásnál, mint a magán világitóknál égni fognak a lámpák.

* **A miniszter által táplált konkurrenczia.** A kereskedelmi miniszter engedélyt adott egy kereskedő czégnek, hogy a magyar államvasutak állomásain árucsarnokokat rendezzenek be s azokban hazai gyártmányu diszmü és játékáru tárgyakat hozzanak forgalomba. A nagyváradi kamara ez ellen felirt a miniszterhez. Most már be van rendezve a nagyváradi vasutállomáson a jegypénztárak mellett egy ilyen bazár. A miniszter ilyen monopóliumokkal silányitja tönkre a helyi kereskedőket, akiknek üzlete ugy is eléggé érzi a kereskedelem mai pangását. Ez aztán a kereskedelem felvirágoztatása.

* **Nyugalomba vonult tanitó.** A nagyváradi r. kath. egyházmegye tanitói karának egyik derék, kiérdemült tagját: *Horacsek* Lipót nagyszalontai r. kath. tanitót a vallás- és közoktatási miniszter ez évi deczember 1-től nyugalmazta. Horacsek Lipót hosszu évtizedek óta odaadó buzgalommal szolgálta a népnevelés ügyét.

* **A pékiparosok kérelme.** A nagyváradi első foku iparhatóság ellen erősen panaszkodnak a nagyváradi sütő iparosok. A törvény megengedi, hogy vasárnap az iparos a saját lakásán foglalkozhat. Az I. foku iparhatóság többeket megbüntetett, mert a lakásokon levő műhelyben süteményt készitettek a másnapi heti vásárra. Abban a téves felfogásban van ugyanis, hogy az ugyanazon udvarban levő mühely nem tartozik az iparos lakásához. Az érzékenyen sujtott iparosok természetesen megfelebbezték az I. foku iparhatóság itéletét.

* **Eljegyzés.** *Bakcsy* Kornél fővárosi hirlapiró, lapunk állandó tudósitója tegnap jegyezte el *Egly* Erzsikét Nagybányán.

* **Szünet az adóhivatalban.** Ertesitem Nagyvárad város adózó közönségét, hogy az uj városi székházba való beköltözés folytán a városi adóhivatalnál folyó év november hó 23. és 24-én azaz hétfőn és kedden adóbefizetések nem eszközölhetők, s e két napon az ügyintézés is szünetelni fog. Tájékozásul megemlitem, hogy az adóhivatal az uj székház N.-Teleky-utcza felőli földszinti részében nyer elhelyezést. Nagyvárad, 1903. évi november 19-én. *Lukács Odön* adó- és pénzügyi tanácsos.

* **Robbanás a bányában.** Igló melletti Rosztoka telepen tegnap bányarobbanás történt. A bányászok közül egy meghalt, többen pedig sulyosan megsebesültek.

* **Orth János unokája — szerzetes.** Gráczból táviratozzák, hogy gróf Merán János, fia gróf *Merán* Albrechtnek s unokája az egykori János főherczegnek, belépett a Benedekrend seckani kolostorába novicziusnak. Az ifju gróf Merán a gimnáziumi és jogi tanulmányok befejezése után az innsbrucki egyetemen a theologiát hallgatta, 1902-ben pappá szentelték föl s most atyjának engedelmével lépett a Benedek-rendbe.

* **A »leolvasó« állás betöltése.** A villamos világitás felügyelő bizottsága kedden, november hó 24-én délután 4 órakor ülést tart, amelyen a leolvasó állásra beérkező pályázatokat vizsgálják felül s közülök hármat ajánlanak kinevezésre a polgármesternek. Összesen 15 egyén pályázott az állásra; ezek a következők: Neumann Sándor, ifj. Siliga Ferencz, Szügyi Mihály Schwarcz Sándor, Krist Jakab, Salamon Bernát, Molnár István, Benedek Jenő és Codilla Sándor (mindannyian Nagyváradról), Csizmazia Rezső (Miskolcz), Nemes Lajos (Budapest), Milasovszky Ferencz (Szomolnokhuta), Herczl Sándor (Bodonosbánya), Hitkó Győző (Rákos) és Vanke Nándor (Arad).

* **Jégeső novemberben.** Az időjárás olyan szeszélyes, mintha áprilisban volnánk. Egyik nap ködös, zord, s alig 24 óra mulva pedig derüs, pompás, akár májusban. Tegnap este hat óra tájban iszonyu zápor keletkezett, sürü jéggel. A zivatar később őszi esőbement át.

* **Elfogott tolvaj** bádogostanoncz. Még a mult hó 31-én *Rosenfeld* József teleky-utczai lakostól valaki őrizetlen pillanatban nevezettnek aczélzsebóráját ellopta. E hó 14-én pedig mint irtuk, *Feil* Rezső Szent János-utczán lakó bádogos iparos mühelyébe tört be valaki s onnan mintegy negyven korona értékü szerszámot s egy kilogramm ónt vitt el. A lopások elkövetésével *Germán* Agoston 16 éves nagybáródi illetőségü bádogos tanonczot gyanusitották, a kit a rendőrségnek a tegnapi nap folyamán sikerült is elfogni. *Germán* beismerte a vallatásnál, hogy a Feil kárára elkövetett betörésnek ő a tettese s az elvitt tárgyak meg is kerültek tőle azonban az óralopást tagadja. Germánt a rendőrség letartóztatta s vizsgálati fogságba helyezte.

* **Majd a halál után.** *Salamon* Ödön hirlapiró halálhire szomoruan járt szájról-szájra a fővárosi bohém tanyán. A nap lovagjának utolsó vándorutja megdöbbentett mindenkit. *Bródy* Sándor is dallamos nyöszörgő hangon elégiákat mesélgetett a márkiról a fiukáknál s egyszerre nagy melankóliával szólitja *Marczit*, az Otthon fizető pinczérjét.

— Mennyivel tartozik a márki?

— Hét forint egynehány krajczárral — válaszol Marczi meglepetten.

Bródy erre egy tizest tesz a pinczér elé, a kinek erre még jobban nő meglepetése, de egyszerre ötlete támadt:

— Bocsánat, — a nagyságos urnak is van itt vagy 28 forintnyi számlája . . .

— Ugy? — válaszol Bródy — majd azt is kifizeti valaki a halálom után.

x Ma már mindenki tudja, hogy városunk legelőnyösebb bevásárlási forrása *Wallerstein Fülöp Fiai* nagyáruháza (Nagyvárad, Bémer-tér), hova bizalommal fordulhat mindenki szükségleteit beszerezni. Mi részünkről ez uton ajánljuk olvasóközönségünk szives figyelmébe. Bővebb felvilágositással szolgál a czég lapunk mai számában közölt hirdetése.

x Olvasóink b. figyelmébe ajánljuk **Sz. Kocsis János** éremmel kitüntetett *férfi-ruha szabót* ki évtizeden át a helyi piaczon és a megye területén nagy kiterjedésü pártfogásnak örvend jó és olcsó munkája, pontos és előzékeny kiszolgálása által. Most érkezett meg a legujabb divatu angol, franczia és honi szövet a melyekből dús és válogatott raktárt tart.

IRODALOM.

A Szigligeti-társaság felolvasó ülése. A Szigligeti-Társaság Nagyváradon 1903. évi november 29-én d. e. 11. órakor a kir. kath. jogakadémia disztermében dr. *Agoston* Péter, dr. *Bodor* Károly és *Fehér* Dezső társ. rendes tagok közremüködésével *Felolvasó-Ülést* tart, melyre a meghivókat most küldték szét.

—

SZINHÁZ.

—

HETI MÜSOR:

Vasárnap: d. u. Drótostót. Este: Liliom Klári, uj népszinmü itt először.
Hétfő: Liliom Klári.
Kedd: Csepürágók.
Szerda: Kurucz Feja Dávid.
Csütörtök: Idegesek.
Péntek: Modell, operett.
Szombat: Modell, operett.
Czigányverseny. A müsor változást fog szenvedni azonesetben, ha a czigányverseny 27-től megkezdhető lesz. Akkor *Czigány élet* kerül szinre, minden nap más más két czigány banda hanversenyével.

—

A vasgyáros.

A majdnem csupa parádés szerepből összeállitott Vasgyáros kedvelt darabjuk bemutatkozó müvészeknek és müvésznőknek. A szerepeket mintha iskola számára irták volna, annyira előirás szerint kell játszani. Hatásos darab, a sikernek ez már csaknem biztos záloga, egy kis tehetséggel biztos a taps.

Verő Janka pedig nem éppen kis tehetséggel mutatkozott be tegnap este Claire szerepében. Olyanféle benyomást tett a nézőre, mint egy kora tavaszi bimbó: még magába zárja csaknem mindazt, a mit igér. De csak a kellő idő teljék el, néhány sugaras nap (értsd: jóakaratu nézőkkel telt ház) kell s a félénk szirmok kitárulva, beváltják az igéretet. Remélhetőleg igy lesz Verő Jankával is. Tehetségének biztos jelét adta a harmadik felvonás végén: másutt többnyire erőt vett rajta az elfogultság s pl. a második felvonás nagy páros jelenetét teljesen elejtette. Hangja sokszor a suttogásig gyengült, arczjátéka fölötte kezdetleges s a mi szintén nem utolsó dolog szinésznőnél: a festék titkaiba még nincs teljesen beavatva. Azért az összhenyomásnak a tulságig forszirozott claque is. Mindazáltal egy fiatal, kezdő müvésznőtől legeslegelső fellépése alkalmával többet kivánni alig lehet. Tehetsége van, jó iskolát is járt, fellépése elég biztos, — szerződtetése egyelőre kisebb szerepkörre ajánlatos, az ő részére pedig a szükséges gyakorlat megszerzése szempontjából a legnagyobb előnynyel járna.

Kesztler Ede Derblayjével ismét egy pompás alakitást jegyezhet sikerei közé. Mindvégig megtartotta azt a hideg mérsékletet, mely alatt csak sejtetni kell a forró szenvedélyt — s nála éreztük a hidegséget is, a szenvedélyt is. Elejétől végig minden jelenetéről csak elismeréssel szólhatunk.

Berlányi Vanda szokott bájos naivságával, *László* Irén nagy erővel játszották a többi két fő női szerepet, mig a férfiak közül *Krasznay* pompás parvenüje, Tóth Elek, Dési és Szőke váltak ki.

Egyet megtehettek volna mindnyájan: kezdő lépett fel, jobban lehetett volna neki játék közben segiteni. Van annak ezer és egy módja.

*

Az I. és II. felvonás közt *Váradi* Aladár zenetanár Intermezzóját a szerző személyes vezetése alatt adta elő a zenekar. A finom kompoziczióju s kitünően hangszerelt szerzemény nagy tetszést aratott s a szerzőnek zajos tapsokat szerzett.

Dr. K. A.

—

Liliom Klári. Dóczy József nagyhatásu népszinmüve ma kerül bemutatóra a Szigligeti-szinházban, de tekintettel a nagy érdek-

lődésre, mely a darab iránt nyilvánul, hétfőn megismételteti az igazgató ez érdekes népszinművet, melynek főszerepeit Haller, Parlaghy, K. Kápolnay, T. Pogány, Benkő, Békeffy, Tóth, Kesztler, Horváth stb. játszák.

Czigányhangverseny Nagyváradon. A Szigligeti-szinház igazgatósága a »Dankó szobor« javára Budapest mintájára czigányhangversenyt rendez, mely e hó végén veszi kezdetét. A zsüri jóformán már megalakult, melynek tagjai eddig: dr. *Miskolczy* Ferencz, *Mezey* Mihály, *Miskolczy* Barna, *Rimler* Károly, dr. *Hoványi* Géza, továbbá az igazgatóság *Kabdebó* Sándor, *Balázsházy* Iván, *Bölönyi* József urakat kéri még fel, nemkülönben a sajtó képviselőit. A zenekarok részéről eddig: *Koczé* Antal Budapest, *Magyari* testvérek Debreczen, *Pongrátz* Lajos Kolozsvár, »Bela« czigány H.-M.-Vásárhely, Benczy Gyula Nyiregyháza, Lakatos Józsi Orosháza, Rácz Antal Gyula, Hamza Miska Nagyvárad, Bura testvérek Nagyvárad stb. fognak versenyezni.

Igazságszolgáltatás.

—

A czigány és a felesége.

— Esküdtbirósági tárgyalás. —

Egy olajbarna képü magábarogyott kis czigány állott tegnap birái előtt. Valójában még csak 30 év körül van, de külseje jóval többet mutat. Az élet szürke, megszokott tragédiáinak egyik részese ő. Megölte az *asszonyt*, kivel 16 évig élt együtt — mint monda: hitetlenül — s aki négy gyermekének volt az anyja. S miért? . . . Mert a pálinka, a szegény nép — butitó — élvezete, elvette az eszét.

Még ez év augusztus havának 2-án történt, hogy *Zsákai* Mihály életpárjával: *Buday* Klárával Nagylétáról Gyapolyra ment vályogot vetni.

Az asszony az uton tudakozódni kezdett a pénzállomány után. Mire kiderült, hogy már csak egy korona az összes vagyon. Erre keserűen kifakadt és szemrehányásokkal illette a férfit.

A veszekedés, a szóváltás mindig megujult. Végre a czigány megunta kedves oldalbordája zsörtölődéseit és a kezeügyébe került vasvillával az asszony felé döfött. Klára asszony egy éles sikolylyal elesett. A többiek aztán bevitték a kunyhóba. Itt pár napig hevert, majd bevitték Létára, ahol az első orvosi segélyben részesült. De már későn, mert a seb részben a villáról, részben a levegőből bekerült csiraanyagok folytán elmérgesedett s a vér megfertőzött. Annyira, hogy az asszony augusztus 7-én megszünt élni.

Zsákai Mihályt halált okozó sulyos testisértés miatt vád alá helyezték s bünügyét tegnap tárgyalta a nagyváradi kir. törvényszék mint esküdtbiróság *Nagy* Ferencz elnöklésével. Mellette szavazóbirák voltak: *Csulgok* Béla dr. és *Böhm* Jenő. A vádhatóságot *Vámossy* Mihály alügyész, védelmet *Lánczi* József dr. ügyvéd képviselte.

Az esküdtszék megalakitása után bevezették a vádlottat, aki idegesen simogatja a bajuszát és haját, miközben oly halkan beszél, hogy az elnök kénytelen többször megintení. Bizonyos lemondással vegyes megbánás vonul át rimtelen és erőtelen hangján, amint az esetet beismerőleg elbeszéli:

— Instálom alássan, mán hogy akartam volna, hogy meghaljon, mikor a négy árva gyermekem anyja volt. Nem is tudom, mi vót az oka, hogy ez a szerencsétlenség mögösött velem . . . Bizonyosan a pálinka . . . És igy folytatta tovább a beismerés hangján.

Fölolvasták a boncziegyzőkönyvet, majd kihalgatták az orvos-szakértőket: *Gerő* Sándor dr. és *Fisch* Aron dr. törvényszéki orvosokat, kik egybehangzóan megállapitják, hogy a halált a vér megfertőzése okozta.

Az első tanu *Angyal* Móricz, aki meglehetősen pergő nyelvvel és fürge előadásban adja elő vallomását.

Elnök: Tudja maga, hogy Zsákai és az asszonya között történt máskor is holmi összekoczanás?

Tanu: Hogyne. Veszeködtek meg vereködtek ők máskor is. Csak akkor az asszony verte az embört. Mert mikor bepálinkáztak, elbirt vele . . . (Zajos derültség a padok közt.)

A bizonyitási eljárás befejezése után *Vámossy* Mihály kir. alügyész terjesztette elő a vádat.

Lánczy József dr. pedig a védelem érveit tolmácsolta. A pörbeszédek után az esküdszék visszavonult verdikthozatalra.

Az esküdtek rövid tanácskozás után vétkesnek mondották ki a vádlottat halaltokozó sulyos testisértés büntettében s marasztaló verdikt alapján az esküdtbiróság 2 évi börtön büntetésre itélte.

—

A ponori rémdráma.

— A hétfői esküdtszéki tárgyalás. —

Egymásután paraszt rémdrámák rejtelmei kerülnek mostanában az esküdtbiróság elé. A mult hét törvényszéki krónikájában a vértesi rejtélyes gyilkosságról irtunk s hétfőn ismét ritka izgalmas esküdtszéki tárgyalásról számolhatunk be.

Egy szerelmi tragédia, erős naturális durvasággal esett meg a hegyek közé bujt kis oláh falucskában.

A büntény történetét a következőkben ismertethetjük.

Szücs Mihály a gyilkosság áldozata 15 év előtt nőül vette *Koce* Medreánát, az egészséges szép fatát, a ki mint zsenge hajadon már szerelmi viszonyt folytatott *Balázs* Györgygyel a szálas juhász legénynyel. *Koce* Medreáne szülei mégis a vagyonos Szücs Mihályhoz erőszakolták a leányt. Igy aztán ott lappangott 15 év óta a bün árnyéka, a tragédia csirája a Szücs Mihály portáján. Az akkor még 17 éves asszony tovább szőtte Balázs Györgygyel régi szerelmét s éveken át gyanutlanul járt Koce Medreánához a szeretője.

15 év után jutott csak a felszarvazott férj tudomására feleségének hütlensége.

Ettől kezdve aztán folyton az asszony nyomában volt. Bizonyitékokat keresett. Sajna, talált is. Több izben az asszonynál találta Balázs Györgyöt. Pokollá lett e miatt az eddig csendes családi fészek. Szemrehányások, örök perlekedések folytak a házastársak között. De a 30 éves erős, érzéki asszony nem tudott lemondani a bünéről, 1903. tavaszán pedig fölötte gyakran találkoztak a szerelmesek.

Junius 16-án este is légyottra sietett az asszony a falut övező rengetegbe.

Szücs Mihály nagyon jól tudta, hogy hova megy a felesége s most az egyszer fölébredt benne a bosszu vágya. Fejszét vett magához s utánna ment az asszonynak. Mindjárt az erdő szélén rájuk is akadt az ölelkező, csókolódzó bünösökre, akikre fejszét emelve rárontott.

Balázs Gyurka fölfogta a csapást, az asszony pedig kivette férje kezéből a fejszét, mire a két férfi között megkezdődött az élethalálharcz, amely azzal végződött, hogy Balázs Gyurka megfojtotta ellenfelét, szeretőjének az urát. Mikor aztán látta, hogy Szücs eszméletlen, a Szücsné segitségével felkötötte a halottnak hitt embert az egyik fára, hogy ugy tünjék föl a dolog, mintha az öngyilkosságot követett volna el. Az orvosok azonban a boncolás során megállapitották, hogy Szücs Mihály még élt, mikor fölakasztották.

A nyomozás során és a vizsgálóbiró előtt történt első kihallgatásuk alkalmával a két bünös beismerte tettét s ugy adták elő a dolgot, hogy közösen fojtották meg a férjet. Későbbi kihallgatásuk során azonban Balázs György magára vállalta az egész dolgot, azt mondván, hogy akkor, amikor ő az elhalttal összefogózott, az asszony elszaladt s csak akkor tért vissza, amikor már ő megfojtotta s csupán a fölakasztásban segédkezett. Koce Medreána szintén igy adta elő második kihallgatásakor.

Az ügyészség szándékos emberölés bünttette miatt emelt vádat ellenük. A hétfői tárgyaláson a vádat Korn Lajos kir. alügyész, a férfiut Szokoly Tamás, az asszonyt Papp János védők képviselik.

A fonógép. Nagy port vert fel annak idején a hirhedt fonógép-ügy, amely miatt *Szterényi* József miniszteri tanácsos és *Győrffy* Gyula országgyülési képviselő között pör indult meg. Ugyanekkor az »*Alkotmány*« erősen támadta Győrffyt és ennek apóját, *Olay* Lajos országgyülési képviselőt, az utóbbit azzal vádolva, hogy eljárásával megsértette az inkompatibilitási törvényt, mert közbenjárt a miniszteriumban, hogy vegyék meg a fonógépét. Olay Lajos a czikk iróját, *Beniczky* Odönt rágalmazás miatt pörbe fogta, Az első tárgyaláson, amely a büntetőtörvényszék előtt folyt le a télen, a biróság leszállitotta a maga illetékességét és ma az esküdtbiróság foglalkozott az ügygyel. A tárgyaláson *Agorasztó* Péter elnökölt, a személyesen is megjelent *Olay* Lajost, dr. *Eötvös* Károly képviselte, a vádlott védelmét dr. *Zboray* Miklós látta el. *Beniczky* Odön kijelenti, hogy a czikket ő irta s nem érzi magát bünösnek. Igaz, hogy Győrffyt a fonógép ügyében támadta és megirta azt is, hogy Olay szintén közbenjárt, ezzel nem rágalmazott. A czikk megirására csakis a közérdek és az késztette, hogy a fonógép szövevényes ügye tisztázódjék. A vádlott kihallgatása után a felek kijelentették, hogy nem kivánnak a bizonyitás jogával élni, Zboray csak egy hirlapban megjelent czikk felolvasását kérte, de a biróság ezt nem engedte meg, föltette az esküdtekhez intézendő kérdést és azután a pörbeszédekre került a sor.

NYILTTÉR.

—

Wéber-szálloda

étterme és sörcsarnoka

Nagyváradon, Fő-utcza, a vasuti indóház mellett.

Tulajdonos: **FÜLÖP ISTVÁN.**

Előnyös borvétel.

Alulirott van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmét felhivni arra a körülményre, hogy a szüret alkalmával **nagymennyiségü és jó zamatu borokat** szereztem be, s most abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy a legjobb zamatu **borokat**

literenként 32 krért

mérem ki, **100 litert pedig 16 frtért** (fogyosztási adó nélkül) árusitom.

Ezzel egyetemben pedig felemlitem, hogy éttermemben a n. é. közönség **izletes ételek és tisztán kezelt boraimmal** lesz kiszolgálva.

Amennyiben a szálloda összes szobáit ujonnan rendeztem be, hogy ezáltal is minden tekintetben kényelmére szolgáljon a t. utazó közönségnek, egyben azt is jelzem, hogy a **szoba-árakat tetemesen leszállitottam** s a kiszolgálás ugy az étteremben, mint a szállodai szobáknál saját felügyeletem mellett történik.

Éttermemben naponta egy jól szervezett zenekar szórakoztatja a t. közönséget.

Tisztelettel

FÜLÖP ISTVÁN

489. szállodás és vendéglős.

Mikor örülhetünk?

Csak akkor, ha szükségletünket mielőtt beszereznők meggyőződést szerezünk, mily remek raktár áll rendelkezésünkre

Telcser Mátyás

divatáruházában **Zöldfa-utcza,**

mely üzlet teljesen ujonnan a legszebb és legdivatosabb árukkal lett berendezve, ugy hogy a legjobb árut kereső közönség is megtalálja szükségletét és ár tekintetében föltétlenül olcsóbb, mint bárhol, ugy hogy már 10 frt. bevásárlásnál is nagy pénzösszeget takaríthatunk meg. Remek választék őszi és téli ujdonságokban, különösen figyelemreméltó nagy vászon raktáram és kész női ruha raktáram. Alkalmi vétel:

Kész blousok 50 krtól
Teniszt barhet 11 krtól
100 ágyteritő 65 krtól
Szőnyeg . . . 9 krtól 467.

Ingyen fénykép.

Kedvező alkalom!
Mérsékelt olcsó árak!
Csakis szolid kiszolgálás!

Fémjelzett
arany és ezüst órák és ékszerek.
Nickel és aczél órák.
Fali lógony- és ébresztő órák.
Ezüst és china ezüst evőkészletek.
Ezüst gyermek evőkészletek.
Mindenféle alkalomra való
értékes ajándék tárgyak.
Szemüvegek, hév- és légsúlymérők.
Jól szervezett
óra- és javitómühely.
Feltétlen jótállás.

Szilágyi Géza utóda

műórás,
Nagyvárad, Szt. László-tér,
a Fekete Sas szálloda épületben.

IPARÜGYEK.

Előljárósági ülés.

Az ipartestület előljáróságának f. hó 19-én tartott ülésén megjelentek: Brisey György elnök, Andriska Károly és Óvary Lajos alelnökök, Czeglédy Jeremiás, Erlich Mór, Fodor Lajos, Grünberger Adolf, Juhász Benedek, Kádtecsik Samu, Köblös Ferencz, Miliják József, Molnár János, Oláh M. Lajos, Puskás Lajos, Rozsnay Géza, Sinka László, Stágl Kálmán, Polonkay Gyula, Tátray Sándor előljárók, Spetkó József póttag, ifj. Cser János, Tárnoki László számvevők, Iványi István pénztárnok, Jankovich János főjegyző.

Az elmult ülés jegyzőkönyvének felolvasása után az elnöki jelentés az ügymenetet ösmerteti, a pénztári számadások megvizsgálásáról szóló jelentés szerint október hóban a bevétel 1229 korona 72 fillér, a szeptember havi maradvány 2486 korona 75 fillér, összesen 3716 korona 47 fillér, a kiadások 1241 korona 20 fillér; a pénztári maradvány 2475 korona 24 fillérben lett kimutatva.

A Kovács László és nejével kötött házbérleti szerződés jóváhagyatott.

A szeptember és október hónapokban tartott czipész szabászati tanfolyam lefolyásáról szóló jelentés szerint a tanfolyamot 22 czipész iparos hallgatta s a szabászati gyakorlatokat jó sikerrel végezte.

A nagymarosi ipartestület házépitésére kibocsátott részjegyei vissza küldetni határoztatott.

Két szegénysorsu iparos részére 10—10 korona segély, 34 rendü számla és utalványra 659 korona 36 fillér lett kiutalva.

A jövő évi közgyülés határnapjául 1904. évi január hó 24, esetleg 31-ik napja lett megállapitva.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 52. Bérletszám 51. (páratlan.)

Ma, vasárnap 1903. november 22-én:

Délután 3 órakor fél helyárakkal:

Drótostót.

Operette.

Este 7½ órakor rendes helyárakkal:

Liliom Klári.

Szinmü.

HELYARAK: Nagypáholy **14** korona. Földszinti és első emeleti páholy **12** kor. Másodemeleti páholy **8** kor. Zsölye **3** kor. Körszék **2** k r. **40** fill. Támlásszék, **2** kor. Erkélyülés 1-ső sor **1** kor. **20** fill., közép 2-ik sor **1** kor Erkélyülés oldal 2-ik sor **80** fill. II. emeleti zártszék **60** fill. Földszinti állóhely **1** kor., Diák és katonajegy a földszintre **60** fill. Karzati állóhely **40** fill. Egy szinlap **20** fill.

Jegyek előre válthatók a szinház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10 től 12 óráig, d. u. 3-tól 5 ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Kezdete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn november 23-án

Liliom Klári.

Szinmü.

TAVIRATOK.

A király utazása.

Bécs, nov. 19. (Saj. tudós. táv.) A király 6 óra 50 perczkor a penzingi állomásra érkezeti és Schönbrunba hajtatott.

Orsz. képviselők Ugrán.

Budapest, nov. 21. (Saj. tud. táv.) *Kubik* Béla, *Papp* Zoltán és *Gajári* országgyülési képviselők ma Ugrára utaztak, hogy a szerdai választásra előkészületeket tegyenek.

A miniszterelnök üdvözlése.

Budapest, nov. 21. (Saj. tud. táv.) Tisza István gróf miniszterelnök ma fogadta a főváros küldöttségét, mely a főváros bizalmát tolmácsolta. Tisza válaszolva a küldöttség üdvözletére, annak a reménynek adott kifejezést, hogy rövid idő alatt sikerülni fog az obstrukczió kátyujában megfeneklett állam bajját békés uton a munka rendes medrébe terelni.

A gyilkosság az idegenben.

Bécs, nov. 20. (Saj. tud. táv.) Egy itteni szállodában tegnap agyonlőtte magát egy ember, aki Pajor Pál budapesti épitészet; rajzolónak jelentette be magát.

Elmerült hajó.

Bréma, nov. 21. (Saj. tud. táv.) A magyar hajózási társaság Petőfi nevü gőzöse Gibraltár előtt léket kapott s elsülyedt.

KÖZGAZDASAG.

Értéktőzsde

	Budapest, nov. 21.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Államvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

	Budapest, nov. 21.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. nov. 21-én.

Magyar aranyjáradék 4	118 50
Magyar koronajáradék	98.40
Magyar vasuti köl sön aranyban 4½	—.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	98.—
Italmérési jog megváltási kötvény	—.—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	97.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	210.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	164.—
Osztrák járadék papirban	100 10
Osztrák járadék papirban	100.40
Osztrák járadék aranyban	119.25
Oszt. [illegible] korona ék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	156.—
Osztrák magyar bank részvény	16.20
Magyar hitelbankrészvény	742.—
Osztrák hitelintézet részvény	666.50
Párisi vista	19.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117 12
Németbirodalmi márka	229.47
Londoni vista	95.17
20 márkás arany	23.44

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziszer, a mely már több mint 33 év óta megbizható bedörzsölésül alkalmaztatik **köszvénynél, csúznál** és **meghüléseknél.**
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a **„Horgony"** védjegygyel és a **„Richter"** czégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszertárban kapható. Főraktár: **Török József,** gyógyszerésznél **Budapesten.**
Richter F. Ad. és társa,
•• csász. és kir. udvari szállitók. ••
Rudolstadt.

TELEFON 194. TELEFON 194.

GYŐRI SÁNDOR

gázerőre berendezett mü- és homoru köszörülő mühelye,

Nagyvárad, Kert-utcza 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy

gázerőre berendezett

mü- és homoru köszörülő műhelyemet

a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

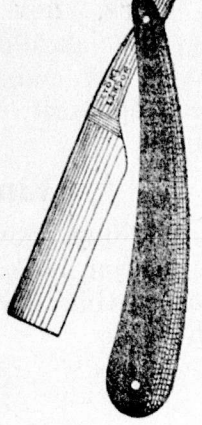

Minden e szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemü kések tükörfényesre pallérozása valamint késmüves munkák előállitása, a leglelkiismeretesebb kidolgozás és árszámitás tekintetében a legolcsóbban állittatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utczai házaló köszörüsöktől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbitják.

295 Kiváló tisztelettel

Győri Sándor.

Országh Sándor

zongoragyára

R.-Palota. (Budapest mellett).

Alapittatott 1861-ben.

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal ***javitásokat*** a legjutányosabb árak mellett.

Kisebb orgonák raktáron!

Árjegyzéket kivánatra küldök.

505

Árverési hirdetmény.

A város tulajdonát képező, Várad-Olaszi Sztaroveszky-utcza 15—159. számu háznak magán jellegü árverésen leendő eladása, továbbá az ujvárosi 13. és 14. számu fatelepnek, a Zöldfa vendéglő alatti 7. számu bolthelyiségnek végül a sertésvásártéren épült italmérési helyiségnek bérbeadása czéljából 1903. évi deczember hó 17-ik napján d. e. 10 órakor az uj városháza bizottsági termében (Szent László tér felől I. emelet baloldali terem) nyilvános árverés fog tartatni.

A Sztaroveszky-utcza 15—159. számu, ugynevezett Füzesséry-féle ház kikiáltási ára 40000 korona, a bánatpénz 4000 korona;

az ujvárosi 13. számu fatelep bérletének kikiáltási ára 260 korona, évi bér s az árverési feltételekben megállapitott mellékszolgáltatások, a bérlet kezdődik 1904. évi január 1-én s tart 1907. évi deczember hó 30-ig, bánatpénz 65 korona;

az ujvárosi 14. számu fatelep bérletének kikiáltási ára 122 korona évi bér s az árverési feltételekben megállapitott mellékszolgáltatások, a bérlet kezdődik 1904. évi január 1-én, tart 1907. évi deczember hó 31-ig, bánatpénz 31.5 korona;

a Zöldfa-vendéglő alatti 7. számu bolthelyiség bérletének kikiáltási ára 1100 korona évi bér s az árverési feltételekben megállapitott mellékszolgáltatások, a bérlet kezdődik 1904. évi május 1-én s tart 1910. évi április 30-ig, bánatpénz 275 korona;

az uj sertésvásártéren épült italmérési s mellékhelyiségek bérletének kikiáltási ára 300 korona, s a feltételekben megállapitott mellékszolgáltatások, — bánatpénz 75 korona; a bérlet kezdődik 1904. évi január 1-én s tart egymást követő hat éven át.

Árverelni szóval vagy irásban zárt ajánlat utján lehet. — Szóbeli árverelők a bánatpénzt az árverés megkezdéséig tartoznak alulirott árverési küldöttségi elnök kezéhez letenni, zárt ajánlatot tevők pedig azt ajánlatukhoz kötelesek szabályszerüen lepecsételt boritékban csatolni. Zárt ajánlatok csak a fent kitett határidőig fogadtatnak el.

A bánatpénz készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban teendő le.

Zárt ajánlatokban világosan kiteendő, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket ösmeri s azokat magára nézve kötelezőnek elfogadja, — szóbeli árverelők pedig ennek elismeréséül az árverés megkezdése előtt a feltételeket aláirni kötelesek

Árverelőt, illetve ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad város közönségét csak az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad város közönsége az árverés felett teljesen szabadon határoz.

Kelt Nagyváradon, 1903. évi november hó 30 ik napján.

Komlóssy József,
j. és g. tanácsnok,
mint az árverési küldöttség elnöke.

Kiárusitás

diszműáruk

és

gyermekjátékban.

Minthogy az uri divat raktáramat lényegesen megnagyobbitottam, helyszüke miatt a diszműárukat u. m. *Bronzáruk, Dohányzókészletek, Diszórák, kasetták, China-ezüst* tárgyakat, *Alpacca-ezüst kanalak* és *evőeszközök, faldiszeket, gyermekjátékokat* mélyen leszállitott árakon, sőt beszerzési áron alul is teljesen kiárusitom.

Leipnik Mihály,

Olaszi, Bémer-tér. 449

Egy hozzánk érkezett levél igy hangzik:

Wilhelm Ferencz gyógyszerész cs. és kir. udv. szállitó urnak Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

Piesting.

Tisztelettel felkérem, sziveskedjék 2 csomag Wilhelm-féle antiartikus és antireumatikus vértisztitó teát postautánvét mellett küldeni. Többen kik hozzám jönnek, szólnak, hogy részükre is gondoskodjam ily tea beszerzéséről. Köszönetet mondok Önnek e csodaszerért, s kivánom, hogy az Isten fizesse meg ezt Onnek. Én tudom, hogy ez részemre a legjobb orvosság.

Ismételten köszönetet mondok e jó orvosságáért, mert tudom, hogy e télen 3 hónapig feküdtem, és az On csodahatásu teája engemet kigyógyitott. Én szeretném, ha minden beteg ember e csodahatásu teát bevenné.

Teljes tisztelettel **Steiner Mátyás.**

Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész cs. és kir. udvari szállitónál Neunkcihen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszertárakban és drogueriákban. 348

Mezey Sándor, Szt. László-tér „Sas"-szálloda alatt.

Uri, női divat és fehérnemü raktára.

Ajánlja a n. é. közönség figyelmébe kizárólag legjobb minőségü árukkal felszerelt raktárát.

Urak részére: *Kalapok, fehérnemüek mérték szerint* a legjobb kivitelben. *Kezlyük, harisnyák,* meleg gyapju *alsó ruházatok.* Különlegességek *nyakkendókben, gallérok* s minden idetartozó czikkek.

Hölgyek részére: *Juponok, Blousok, pongyolák, fűzők, harisnyanemüek, kezlyük* s mindennemü ruházati idény és pipere czikkek, a legválogatottabb kivitelben,

gyermekruha ujdonságok.

Meleg alsó ruházatok *gyermekek részére.*

Vidéki rendelések lelkiismeretesen eszközöltetnek. Kivánatra választék küldetik.

414

Mezey Sándor,

Szt. László-tér „Sas"-szálloda alatt.

Uj! VENDÉGLŐ Uj!

A n. é közönségnek, jó ismerőseimnek és barátaimnak van szerencsém becses tudomására hozni, hogy Nagy-Körözs-utcza 1. szám alatt, egészen ujonnan épitett helyiségben egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

vendéglőt

nyitottam.

A gyönyörüen festett és berendezett nagy és kényelmes *éttermemben* tisztelt vendégeim ***kitünő étellel, tisztán kezelt legjobb minőségü italokkal*** lesznek előzékeny és legpontosabb kiszolgálás mellett ellátva és hiszem, hogy a teljes megelégedés folytán gyakran fognak megjelenésükkel szerencséltetni.

A nagybecsü közönség pártfogását kérve vagyok

mély tisztelettel

SZABÓ GYULA,
vendéglős.

Nagy Körözs-utcza 1. szám.

Belépési felhivás.

a „Polgári takarék- és segély-szövetkezet"

9-ik évtársulatába.

A *„Polgári takarék- és segély-szövetkezet"* 1904. január 1-én uj évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1906. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s ***minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő.*** A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékosságot előmozditani és önsegélyt nyujtani, a mennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyüjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyereményosztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $^4/_5$ részét 6%-os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok utján teljesithetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenkint 10 fillér (5 kr.) beiratási dij fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1904. január 4-től kezdődő 9-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utcza 4. sz.) *mielőbb* jelentkezni szveskedjenek.

Nagyvárad, 1903 november hó.

A »Polgári takarék- és segély-szövetkezet« igazgatósága. 495.

A 9-ik évtársulat befizetési napjai:

hétfő délután . . . . 3—5-ig,
csütörtök délután . . 3—5 ig.

A szövetkezetnek ez idő szerint 2000 tagja van, több mint 35.000 üzletrészszel.

Az intézetfennállása óta kifizetett lejárt üzletrészekért több mint két millió kor., nyeremény-osztalékér 156.586 kor.

Az ületrészek befizetett értéke ez idő szerint a fél millió koronát felülmulják.

Sz. Kocsis János

férfi-szabó üzlete,

Nagyvárad, Szent László-tér,

a Sas-kávéház mellett.

Nagy raktár valódi angol, franczia és honi

szövetekből,

melyekből **jutányos árakért** a legszebb, legelegánsabb angol és franczia szabás szerinti **uri ruhákkal** szolgálhatok.

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, férfi-szabó.

Ő cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán

A katonai jótékony czélokra szánt

XXIII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen [illegible] Ausztriában **egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 19.382 nyereményt** tar[illegible]az **készpénzben 512.880 korona** összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezeskedik.

A húzás visszavonhatlanul 1903. évi deczember hó 17-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a. továbbá a lottógyüjtödékben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirda és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

481 **A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.**

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

COAKS,

tartós fütésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag,

Meidlinger és egyéb töltőkályhák fütésére legjobb a **gáz-coaks** mert a sulyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardijért házhoz szállitjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyujtunk a **coaks** vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számitunk.**

Nagyvárad, 1903 november hó.

Nagyváradi légszeszgyár:
Az igazgatóság.

500.

Hajnal Ferencz

fűszer-, csemege-, bor-, déligyümölcs- és vadaskereskedése

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Széchenyi-szállodával szemben.

Ujdonság!! A közelgő disznóölési idényre ajánlom saját találmányu

Sonka-páczomat,

mely minden háztartásban nélkülözhetetlen. E páczczal készitett sonkák tulajdonságai, hogy füstölés után (egész évben) sem szárad ki s szép piros szint és kellemes zamatot kap.

1 klgr. ára 64 kr.,

mely elegendő 4 sonka bepáczolásához. **Ujdonság!!**

Mindennemü **halak, conservek, teák, rumok, teasütemények**, bel- és külföldi

gyógy- és asztali borok,

magyar és franczia pezsgők és cognacok.

AUBETIN & Cie. franczia pezsgő és a világhirü

Előpataki gyógyviz

főraktára Bihar, Békés és Szilágymegyék részére.

Nagy raktár sajtok, turók, prágai sódar és hideg felvágottakból.

Naponta friss teavaj.

Vidéki megrendeléseknél csomagolás és vasuthoz szállitás teljesen dijtalanul eszközöltetik.

Számos megrendelést kérve, maradok kiváló tisztelettel

HAJNAL FERENCZ.

Ujdonság! Versecz Must-kolbász 1 drb 35 kr. Oroszy Sánd. udv. czukr. mignon különlegességei. **Ujdonság!** Megay Foot-Ball bombái a legkitünőbb csokoládés gourmand csemege **1 darab 15 kr.**

Szántó Dezső

műlakatos műhelyét 497

Szent János-utcza 25. sz.

alá helyezte át.

Telefon szám: 491.

Hirdetések felvétetnek

a legjutányosabb árban e lap

kiadóhivatalában.

Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!

Jurisics Miklós felszabaditott a török járom alól és Jurisics Péter gyógyszerész Pakráczon megszabadit a betegségtől kitünően ható szerei által.

A Jurisics-féle Pakráczi cseppek oly csodaszerü balzsam, melynek egy házban sem volna szabad hiányozni, mert a ***Jurisics-féle Pakráczi cseppek*** oly előnynyel birnak, hogy *minden baj ellen* használhatók és mindig csodaszerü hatással van. A *Jurisics-féle Pakráczi cseppek* legbiztosabban gyógyitják a *gyomorbajt és székrekedést, gyomorgörcsöt, rendetlen székürülést, étvágytalanságot, aranyeres bántalmakat* és ezzel kapcsolatos *fejfájást, gyomorégést, felbüffögést, sápkórt, szédülést* és mindenfaju *gyomorkatarust*, de a legfényesebb sikerrel alkalmaztatik külsőleg is, nevezetesen *daganatok, égési sebek, szaggatás* és *köszvényes bántalmaknál*, mert a hol semmiféle szer nem használt ott a **Jurisics-féle Pakráczi cseppek** már rövid használat után nem csak enyhitést, de gyógyulást hozott. Ezt számtalan hálanyilatkozat minden országból bizonyitja.

A *Jurisics-féle Pakráczi cseppek* megrendelhetők közvetlenül

JURISICS PÉTER gyógyszerésztől PAKRÁCZON 426. sz.

Árak használati utasitással, láda és postaköltséggel.

12 üveg kor. 5.—	36 üveg kor. 12.40	**Minden 12 üveg után egy üveg PAKRÁCZI CSEPPEK ráadásul ingyen.**
24 » » 8.60	48 » » 16.—	

Köhögés, tüdőfájás, torokbaj, rekedtség, nehéz lélegzés, oldalnyilalás influenza és *hurut* ellen felülmulhatlan szer

a Jurisics-féle Szlavoniai növénynedv.

Ára: 2 üveg 3 kor. 40 fill., 4 üveg 5 kor. 80 fill., 6 üveg 8 kor. 20 fill.

Hideglelés és láz ellen kitünő szer a «Febri Fugo,» mely rendkivül gyorsan és biztosan hat. — Ára: 2 üveg kor. 4.20, 4 üveg kor. 7.—, 6 üveg kor. 10.—

Szlavoniai növénynedvből és «Febri Fugo»-ból két üvegnél kevesebbet nem lehet rendelni. Ezek rendelésénél is egy üveg *Pakráczi cseppet* ingyen kapunk.

Jelszavam: *Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!*

Főraktár Budapesten:

Török József gyógytárában Király-utcza 12.

Vidmarics Péter magyarázza a *Pakráczi cseppek* csodaszerü hatását.

Vászon, fehér és asztal nemüek, damast áruk elismert legelőnyösebb árban. Tartósságáért kezességet vállalunk.

Teljes menyasszonyi kelengyék remek kivitelben **100 frttól 5000 frtig.**

Valódi angol és franczia különlegességek, czybelin, schottisch és doubl kelmékben gyönyörü választék — ugyszintén olcsóbb kelmékben is — **120 czentiméter széles, már 25 krtól kezdve.**

Óriási választék fekete és szines ruha és blous selymekben, sima selymek, minden létező minőség és szinben **a legolcsóbb árakban.**

Remek kivitelü diszek, selyem aplicatio — chantille és valancien csipkék, fekete fehér és ecrü szinekben, — **kivételes olcsó árakban.**

Férfi és gyermek fehérnemüek, ingek, kézelők, gallérok, harisnyák, zsebkendők, jäger és trico alsó ruhák nagy választék és nagyon olcsó árakban.

Egy férfi gallér 10 kr., 1 pár kézelő 20 kr.

Fiók-üzlet: Debreczen, **Piacz-utcza.**

Fő-üzlet: Nagyvárad, **Bémer-tér.**

Fiók-üzlet: Kisvárda, **László-tér.**

Salon szőnyegek, futó, velvet tapestry és spárga szőnyegek függönyök, lambrekinok, fali és ágyelő szőnyegek, ágy garniturák, **csipke és tüll függönyök**, fehér — crem és ecrü szinben állandóan óriás választékbanés legolcsóbb árakban.

Egy ablak szövet függöny már 95 krért.

Berliner és posztó nagy és fél nagy kendők, fejkendők, selyem, chachemir és delainból, selyem, zsenillier, gyapju schawlok.

Egy gyapju schawl 45 kr.

Mindennemü bélés áruk és hozzá valók szabott árakban.

Egy ruhához teljes hozzávaló 1 frt 35 kr.

paplan és **matrácz**

készittetés saját felügyeletünk mellett, gyönyörü kivitelekben, továbbá pluss, pique és trico paplanokok.

ÉRTESITÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesiteni, hogy a közelgő **őszi** és **téli idényre** raktárunkat nagy menynyiségben a **legujabb** és **legdivatosabb** árukkal és nagy alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és legolcsóbb áruinkról s pontos kiszolgálásról általánosan elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott árak tulfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

Az ujonnan berendezett női és gyermek confectio raktàr dús választékban,

eredeti modellek.

Teljes csecsemő kelengyék gyönyörü kivitelben igen olcsó árakban.

Kocsi és plüss takarók,

gácsi és **brassói pokróczok,** méter és darab számra.

Eredeti gyári ár.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.